

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота

магістра
(освітній ступінь)

на тему «Педагогічний супровід соціально-особистісного розвитку дітей
дошкільного віку»

Виконала: студентка 2 курсу, групи ДО-2 м (З)
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
(шифр і назва спеціальності)

Ізай Надія Іванівна
(прізвище та ініціали студента)

Керівник к.психол.н., доц., Іванова В.В.
(прізвище та ініціали)

Рецензент к.пед.н., доц., Миськова Н.М.
(прізвище та ініціали)

Мукачево – 2019 року

Зміст

ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
1.1. Сучасний стан проблеми педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку	9
1.2. Модель педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку	23
1.3. Організаційно-педагогічні умови ефективного функціонування моделі педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку	33
Розділ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ПО ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	50
2.1. Мета, завдання та загальна характеристика експериментальної роботи	50
2.2. Реалізація структурно-функціональної моделі педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку та організаційно-педагогічних умов її ефективного функціонування в умовах ЗДО	62
2.3. Аналіз і оцінка результатів експериментальної роботи	82
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Система дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку зазнає значних змін, що пов'язано з інноваційними процесами, що відбуваються в суспільстві, модернізацією та стандартизацією всієї системи освіти. Введення і реалізація державного освітнього стандарту дошкільної освіти пред'являє педагогічному співтовариству вимоги до пошуку ефективних засобів соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку, що є важливим компонентом формування особистості. Відповідно до закону «Про освіту в Україні» соціальне замовлення держави полягає в підготовці соціально адаптованої дитини, яка здатна планувати свої дії, володіє загальною культурою і розвиненими особистісними якостями. В державному стандарті дошкільної освіти також відбивається необхідність залучення дитини до соціокультурних норм, традицій сім'ї, суспільства і держави.

Звідси випливає, що сучасні тенденції зміни системи освіти потребують суттєвого оновлення змісту, форм і методів роботи з дітьми в закладі дошкільної освіти (далі ЗДО), забезпечення особистісного розвитку дошкільників, якісного переосмислення змістовної сторони умов соціалізації дитини і форм, в яких вона здійснюється.

Сучасні діти дошкільного віку можуть орієнтуватись в соціальних категоріях, розуміти необхідність дотримання загальноприйнятих традицій і норм суспільства, усвідомлювати цінність людських відносин. Вихованці закладів дошкільної освіти прагнуть до встановлення різноманітних зв'язків з оточуючими людьми, виявляють інтерес до однолітків, батьків, педагогів. У віці 5-6 років у дітей формується впевненість у житті, прагнення до самостійності, активності, ініціативності, виявляється почуття відповідальності за свої вчинки і вчинки інших дітей, молодших за віком. Старший дошкільний вік є одним з важливих періодів в дошкільному дитинстві, який значущий в житті кожної дитини, тому необхідно збагачувати

досвід дітей, формувати власну думку і оцінку, які надають їм соціальну впевненість, сприяють прояву особистих якостей.

Актуальність проблеми дозволила сформулювати **тему** дипломного дослідження: «Педагогічний супровід соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку».

Мета дослідження: розробити, теоретично обґрунтувати та апробувати структурно-функціональну модель педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку та організаційно-педагогічні умови її ефективної реалізації.

Об'єкт дослідження: процес соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку в ЗДО.

Предмет дослідження: процес педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку.

Відповідно до мети дослідження були визначені завдання:

1) проаналізувати сучасний стан проблеми педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку в педагогічній теорії та практиці з метою визначення теоретико-методологічних можливостей її вирішення;

2) обґрунтувати доцільність соціокультурного, особистісного та компетентнісного підходів до вирішення проблеми педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку;

3) розробити та експериментальним шляхом перевірити модель педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку;

4) реалізувати організаційно-педагогічні умови функціонування структурно-функціональної моделі педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку.

Для вирішення поставлених завдань нами були використані наступні методи дослідження:

1) теоретичні: аналіз нормативно-правових документів застосовувався для обґрунтування актуальності сформованої нами проблеми; теоретико-методологічний аналіз дозволив визначити справжній стан дослідження; понятійно-термінологічний аналіз використовувався для складання понятійного апарату сформульованої проблеми; системний аналіз був основою цілісного розгляду вищевказаної проблеми дослідження; метод моделювання використовувався для побудови структурно-функціональної моделі педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку;

2) емпіричні: експеримент по оцінці соціально-особистісного розвитку дітей, опитування, анкетування, тестування, метод експертних оцінок; метод математичної статистики.

Експериментальна база. Дослідження проводилось на базі Білківського ЗДО №1 Іршавського району в старшій групі.

Практична значимість дослідження полягає в тому, що визначені характеристики соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку; матеріали дослідження можуть бути використані в практиці роботи педагогів ЗДО.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були опубліковані у збірнику наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених «Наука майбутнього».

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел, що включає 46 найменувань і 1 додатка. Текст ілюструють 12 таблиць, що висвітлюють основні результати дослідження.

ВИСНОВОК

Актуальність проблеми досліджуваного нами процесу визначається існуючим протиріччям між об'єктивною потребою суспільства у вихованні дитини дошкільного віку як активного суб'єкта освіти, повноцінного учасника освітніх відносин на всіх етапах дитинства і недостатньою теоретико-

методологічною та науково-методичною розробленістю шляхів її формування в рамках реалізації процесу соціально-особистісного розвитку дитини.

Перший розділ дослідження присвячений вивченню стану проблеми педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку в педагогічній теорії та практиці з метою визначення теоретико-методологічних можливостей її вирішення. На основі термінологічного аналізу був визначений категоріально-понятійний апарат досліджуваної нами проблеми, що включає наступні основні поняття: педагогічний супровід дітей дошкільного віку, соціально-особистісний розвиток дітей дошкільного віку, педагогічний супровід соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку, індивідуалізація дошкільної освіти, рефлексивна діяльність дитини дошкільного віку в соціально-особистісному розвитку. Розроблено модель педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку та визначено організаційно-педагогічні умови її ефективного функціонування.

Соціально-особистісний розвиток дітей дошкільного віку розглядається нами як цілеспрямований процес входження дитини в світ соціальних відносин, що дозволяє отримати їй особистий досвід в способах пізнання, спілкування і діяльності, заснований на соціокультурних нормах, традиціях і сприяє задоволенню потреби дошкільника в позитивних емоційних контактах зі світом, собою, іншими людьми, формування себе як суб'єкта соціальних відносин і становлення «самості».

Педагогічний супровід соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку розглядаємо як вид педагогічної діяльності, що передбачає індивідуальну допомогу, підтримку дитини, спрямовані на її особистісне становлення і самореалізацію, розвиток самостійності і впевненості в різних соціальних ситуаціях.

Рефлексивну діяльність дитини дошкільного віку в соціально-особистісному розвитку ми розглядаємо як тривалий процес глибинного осягнення картини світу (предметний світ і світ соціальних відносин) на основі

пізнання дитиною самої себе в різних видах дитячої діяльності з опорою на розвиток «внутрішнього діалогу», в основі якого закладено прийняття цінностей найближчого оточення дошкільника.

Ефективна реалізація представленої моделі педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку визначається поєднанням організаційно-педагогічних умов:

1) проектування індивідуальних освітніх маршрутів соціально-особистісного розвитку дітей, що забезпечують їх гармонійне входження в соціум: підвищення якості, рівня і ступеня засвоєння програмного матеріалу дитиною з урахуванням сформованості індивідуально-цільових орієнтирів в соціально-особистісному розвитку;

2) розвиток рефлексивної діяльності дітей, що допомагає їм позитивно ставитись до себе і інших людей: обдумування кожною дитиною майбутньої діяльності, зіставлення своєї роботи з досвідом однолітків, становлення адекватного «Образа Я»;

3) підвищення професійної компетентності педагогів ЗДО: забезпечення готовності педагогів до супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку.

Другий розділ дослідження присвячений опису педагогічного експерименту по апробації моделі педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку та ефективних умов її реалізації, аналізу та обробці отриманих результатів.

Експериментальна робота включала в себе три етапи: констатуючий; формуючий контрольний. В експериментальній роботі взяли участь діти старшого дошкільного віку в кількості 40 дітей і 10 педагогів.

В експериментальній групі дітей (ЕГ) соціально-особистісний розвиток дітей здійснювався з урахуванням розробленої нами структурно-функціональної моделі і реалізацією всіх трьох організаційно-педагогічних умов. У контрольній групі (КГ) були використані окремі елементи моделі без опори на виділені нами організаційно-педагогічні умови. Констатуючий етап

експерименту показав недостатній рівень соціально-особистісного розвитку дітей і професійної компетентності педагогів ЗДО, що потребувало впровадження побудованої моделі з урахуванням організаційно-педагогічних умов її успішного функціонування.

Формуючий етап експериментальної роботи проходив в природних умовах виховання і навчання дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.

З огляду на особливості і зміст соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку, нами розроблені критерії, показники, рівні соціально-особистісного розвитку дітей, а також показники і рівні сформованості професійної компетентності педагогів ЗДО по педагогічному супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку, підібрані методи діагностики.

За даними, отриманими за результатами підсумкового зрізу, статистично достовірною позитивною динамікою була виявлена в експериментальній групі, в якій була реалізована модель педагогічного супроводу соціально-особистісного розвитку дітей дошкільного віку на тлі комплексу всіх трьох організаційно-педагогічних умов її функціонування (ЕГ).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>